

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การปฏิบัติตนทางด้านศาสนาของผู้สูงอายุในชนบท
 ชื่อผู้เขียน พระมหาลัทธพร เพ็ญช่อ
 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาอกระบบ
 คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
 รองศาสตราจารย์ ดร.พศิน แต่งจวง ประธานกรรมการ
 รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต กรรมการ
 รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ ลีสุวรรณ กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงกิจกรรมและแนวคิดในการปฏิบัติตนทางด้านศาสนา และเงื่อนไขปัจจัยในการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านศาสนา ของผู้สูงอายุในชนบท ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ บ้านวิเวก บ้านโป่ง และบ้านท่ายาว อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ในการศึกษา เพราะทั้งสามหมู่บ้านเป็นกลุ่มศรัทธาวัดเดียวกัน และมีผู้สูงอายุมาปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาสม่ำเสมอทุกปี

การวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ การเก็บข้อมูลด้วยวิธีสังเกตแบบมีส่วนร่วม และแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสนทนากลุ่ม และการเก็บข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง แหล่งข้อมูลคือ ผู้สูงอายุที่ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ในหมู่บ้านทั้งสาม เวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ใช้เวลา 1 ปี 9 เดือน การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการแยกแยะเป็นหมวดหมู่ และนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยการอธิบายแบบพรรณนาความ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุในชนบทเข้าร่วมในกิจกรรมทางศาสนา ด้วยการนำสิ่งของที่ดีที่สุดที่ตนมีอยู่ไปร่วม เพราะมีความเชื่อว่า เมื่อให้ของอย่างใดก็จะได้ของอย่างนั้นเป็นสิ่งตอบแทน สถานที่นั่งของผู้สูงอายุในระหว่างทำพิธีกรรม แสดงออกถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ผู้สูงอายุที่เป็นผู้นำและมีฐานะทางเศรษฐกิจดีนั่งด้านหน้า ผู้สูงอายุที่เป็นผู้ตามและมีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางหรือต่ำชอบนั่งท้ายสุด การทำกิจกรรมทางศาสนาของผู้สูงอายุในชนบท มีแนวคิดแตกต่างกันออกไปตามฐานะทางเศรษฐกิจ ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ทำกิจกรรมในฐานะของความเป็นผู้นำ หรือผู้เชิญชวน ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางหรือต่ำ ทำกิจกรรมด้วยหวังผลตอบแทนและเป็นผู้ตาม

ผู้สูงอายุจำนวนมากไม่เข้าใจสาระของศาสนา ที่ทำอยู่ก็ทำไปตามประเพณี ถ้าไม่สามารถไปวัดได้ ก็ทำกิจกรรมที่บ้านด้วยตนเองทดแทน แนวคิดในการปฏิบัติตนทางด้านศาสนาของผู้สูงอายุในชนบท เกิดขึ้นจากความต้องการภายในใจตนเอง การทำตามกระแสสังคม และการทำที่ไม่หวังผลตอบแทน เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาต้องมีการบริจาคเงินตามที่มีอันได้รับอติธิพลมาจากประเพณีที่เรียนรู้สืบทอดกันมา เงื่อนไขปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขปัจจัย 3 ประการ คือ เงื่อนไขปัจจัยส่วนตัว กล่าวคือ ความเป็นผู้มีเวลาร่างมาก ต้องการลดความซ้ำซากของชีวิต ความเป็นผู้มีความเชื่อในวัดและพระสงฆ์ อันเกิดจากการสังเกตและถ่ายทอดจากบรรพบุรุษที่เคยทำมาก่อน เงื่อนไขปัจจัยด้านสังคม กล่าวคือ ความเป็นสังคมชนบทต้องพึ่งพากันในการทำกิจกรรมทั่วไป ความต้องการพบเพื่อนวัยเดียวกัน ความต้องการให้คนอื่นนับถือ การทำตามความคาดหวังของสังคม ที่ต้องการเห็นผู้สูงอายุหันหน้าเข้าหาศาสนา และเงื่อนไขปัจจัยด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ การมีสิ่งของที่ดีที่สุด การยกย่องผู้ที่บริจาคเงินมากในกิจกรรม และการได้รับสนับสนุนด้านการเงินจากคนในครอบครัว

Thesis Title	Religious Practice of the Rural Elderly	
Author	Phramaha Lattaporn Plicchor	
M.Ed.	Nonformal Education	
Examining Committee		
	Assoc.Prof.Dr.Phasina Tangchuang	Chairman
	Assoc.Prof.Dr.Chardlar Sontornwipart	Member
	Assoc.Prof.Dr.Chukiat Leesuwana	Member

Abstract

This thesis was aimed at examining religious concepts and practice of the rural elders as well as factors and conditions determining or influencing their participation in religious activities. The researcher chose 3 Villages, Ban Wiweg, Ban Pong, and Ban Ta Yao, in San Sai District, Chiang Mai province as study sites since villagers in the 3 villages belonged to and attended the same temple parish. In addition, the elderly in these 3 villages regularly participated in the temple-organized religious activities every year.

The study was of qualitative nature. Data collecting relied on both participant and nonparticipant observations, formal and informal interviews, group discussions and reviews of relevant documents. The elderly practicing religious activities in the 3 villages served as key informants. The study took 1 year and 9 months. Subsequently, collected data were classified, categorized, analyzed, and descriptively presented.

Findings were as follows:

The rural elderly participated in religious activities by bringing with them the best things they had in possession believing the giving something meant receiving that something in return. Their sitting places during rituals and ceremonies indicated their social and economic status. Those who were leaders and economically better off sat in the front row. Those who were followers and at the middle or bottom of the economic ladder preferred to sit in the back rows.

In practicing religious activities they had different ideas and roles. Those with better economic background practiced what they did as leaders and inviters. On the other hand, those with medium or low economic standing did as followers and expecting something in return. However, many elders did not understand the religious essence of those performed activities. In other words, their practice was driven primarily by existing traditions. If they were unable to participate at the temple, they practiced those prescribed activities at home as a substitute. The main idea behind their religious conduct originated from their internal needs, was governed by the social tide, and their desire for no tangible returns. Influenced by long-practiced traditions, once they participated in religious activities, they had to make certain financial donations.

Personal, social and economic factors/conditions were found to have influenced their decision to participate in such activities. As regards personal ones they did so because they had a lot of free time, wanted to reduce the repetitiveness in life, still maintained moral bonds with the temple and monks which had been observed and passed on from their ancestors. As regards social ones their participation was driven by the ruralities of their own community characterized by interdependence in general life activities, natural desire to meet and mingle with friends of the same age, needs for respect from others, social conformity which valued the elderly associating with the temple and its affairs. Finally, as far as economic factors/conditions were concerned, they were possessing the best material belongings, the commendation bestowed upon those who made generous financial donations, and having financial support from family member.